

Forebyggelse og håndtering af ulykker

Branchevejledning om arbejdsplassens opgaver i forbindelse med arbejdsulykker i social- og sundhedssektoren

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Hvornår er det vold?

Det er forskellig for person til person, hvornår noget opfattes som vold. Derfor kræver det, at man på arbejdspladsforholdene har en snak om individuelle grænser og opfattelser.

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Eksempler på forebyggende tiltag og adfærd

FALD ikke på halen, det kan forebygges

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Forebyg og håndtér Krænkende handlinger af seksuel karakter

Inspiration og værktøjer

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Skema til RISIKOVURDERING

DETTÉ SKEMA er det for Arbejdsvejledningen af Læreruddannelsen til at anvendes som et af de arbejdspladser sikkerheds- eller APV-skemaer.

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Guide til forflytningsvejlederen

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Forebyg ulykker og fysiske lidelser

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Undgå arbejdsulykker

Katalog over metoder og værktøjer til at forebygge arbejdsulykker og til at analysere og anmelde dem, hvis de alligevel sker

Ansvar og roller i forebyggelse og opfølgning af arbejdsulykker

En effektiv forebyggelse involverer hele arbejdspladsen. For at skabe gode resultater har alle derfor en fælles opgave med at få indsatsen til at lykkes.

Arbejdsgiveren har det grundlæggende ansvar for, at arbejdet kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Det er således arbejdsgiverens ansvar at forebygge, at der sker arbejdsulykker.

Ledelsens bevågenhed og aktive involvering er helt afgørende for at få succes med at forebygge arbejdsulykker. Indsatsen skal afspejles på alle ledelses-

niveauer, og den skal tænkes ind i arbejdspladsens strategier og i løsningen af kerneopgaven.

Arbejdsmiljøgruppen har bl.a. til opgave at *kontrollere og undersøge* for forhold og situationer, som indebærer risiko for, at der sker en arbejdsulykke, at *analysere omstændigheder og konsekvenser*, når der sker en arbejdsulykke, og at *påvirke den enkelte medarbejder* til en adfærd, der fremmer sikkerhed og sundhed.

Læs mere i hæftet *Forebyggelse og håndtering af arbejdsulykker*. Hent det på www.arbejdsmljoweb.dk/ulykker

Indholdsfortegnelse

- Generelt om arbejdsulykker side 3-4
- Værktøj til forebyggelse og håndtering af arbejdsulykker side 5-13
- Metoder og værktøj til arbejdsmiljøorganisationen side 14-15

”En arbejdsulykke er en psykisk eller fysisk personskade forårsaget af en hændelse eller påvirkning, som sker pludseligt eller inden for fem dage.”

Lov om Arbejdsskadesikring §6

Branchevejledning: Forebyggelse og håndtering af ulykker

Anmeldelse af arbejdsulykker

Arbejdsulykker SKAL anmeldes. Det siger loven. En korrekt anmeldelse er nødvendig for, at den skadelidte kan få erstatning – og for at arbejdspladsen kan lære af ulykken og forebygge, at den sker igen. Arbejdsgiver har pligt til at anmelde en ulykke:

- Hvis en medarbejder er syg mindst én dag udover dagen, hvor ulykken sker. Anmeldelse skal ske senest 9 dage fra første fraværsdag.
- Hvis ulykken kan medføre ret til erstatning efter arbejdsskadesikringsloven. Anmeldelse skal ske senest 9 dage efter skaden.
- Hvis den skadelidte ikke har genoptaget sit arbejde i fuldt omfang senest på 5-ugersdagen efter ulykken.

Hvis I sjældent anmelder en arbejdsulykke, kan det være svært at huske, hvordan I gør det korrekt. Derfor har mange kommuner og regionale virksomheder valgt at bruge centrale indberettere for at sikre en høj kvalitet i registrering og anmeldelse af arbejdsulykker.

”Forebyggelse og håndtering af ulykker” er en samlet indføring i arbejdspladsens opgaver i forbindelse med arbejdsulykker. Vejledningen er udarbejdet specielt til social- og sundhedssektoren, men den kan sagtens bruges i andre brancher.

Vejledningen beskriver, hvordan arbejdspladsen kan forebygge antallet af arbejdsulykker gennem en systematisk indsats. Samtidig giver den gode råd og værktøjer til ledelse, MED og arbejdsmiljøgrupper om, hvordan opgaven kan løses i praksis.

Hent vejledningen på www.arbejdsmiljoweb.dk/ulykker

Tre pointer om arbejdsulykker

- **Både fysiske og psykiske skader:** En arbejdsulykke kan give både fysiske og psykiske skader. Psykiske skader er ofte mindre synlige og kan være nogen tid om at vise sig – fx i forbindelse med følger af vold og trusler. Derfor er det vigtigt, at I dokumenterer hændelsen med det samme, så der senere er helt styr på, hvad der skete.
- **Vold og trusler er også arbejdsulykker:** Voldsepisoder i forbindelse med arbejdet er arbejdsulykker. Det gælder både fysisk og psykisk vold – herunder trusler og anden krænkende adfærd – både i og uden for arbejdstiden. Trusler og chikane, der fremsættes digitalt på fx sociale medier eller e-mail, er også arbejdsulykker, hvis de kan relateres til arbejdet.
- **Tag nærved-ulykker alvorligt:** Nærved-ulykker er ulykker, der var lige ved at ske; en pludselig hændelse, der kunne have medført personskaade, men ikke gjorde det. Ligesom faktiske ulykker kan nærved-ulykker indeholde vigtig information om risici i arbejdet, der skal tages højde for. De skal derfor ikke slås hen med et ”der skete jo ikke noget”, men tværtimod tages alvorligt som et varsel om behovet for bedre forebyggelse.

Quickguide: Sådan håndterer I en arbejdsulykke

Hvis ulykken sker, er der en række helt faste procedurer, som I skal gennemføre. Læs her, hvem der skal orienteres, hvordan I følger op over for den skadelidte og kollegerne, hvordan I beskriver og dokumenterer, hvad der er sket, hvordan I anmelder en arbejdsulykke og hvad I skal gøre for at sikre, at ulykken ikke sker igen.

Hent guiden på www.arbejdsmiljoweb.dk/ulykker

Kampagnepakke: "Fald ikke på halen..."

Snublen på jobbet er skyld i hver femte alvorlige arbejdsulykke. Men rigtig mange faldulykker kan forebygges gennem en systematisk indsats.

Kampagnepakken "*Fald ikke på halen*" er et sæt af værktøjer og metoder, som kan bruges til at øge opmærksomheden og mindske risikoen på den enkelte arbejdsplads.

Pakken findes i fire versioner, som er rettet mod:

- Hospitaler
- Daginstitutioner
- Døgntilbud
- Plejecentre.

Hver pakke indeholder plakater, foldere samt viden og metoder til ledelse og arbejdsmiljøorganisation.

De fire målrettede pakker er suppleret med viden og information om forebyggelse inden for hjemmeplejen, skoler og undervisningssteder samt kontorer.

Læs mere om fald- og snubleulykker og hent kampagnepakken på www.arbejdsmiljoweb.dk/ulykker

2X4 generelle råd

Til arbejdsgiveren:

- Vedligehold gulve, trapper og udendørs arealer og sørg for god belysning.
- Undgå at de ansatte skal bære ting, anskaf fx rulleborde, sækkevogn mv.
- Lav et beredskab ift. vinterglatføre.
- Aftal med de ansatte, hvad du vil have dem til at gøre for at undgå snubleulykker.

Til de ansatte:

- Brug fx rulleborde, sækkevogn mv. - undgå at bære ting.
- Hold gulve, hvor der færdes og arbejdes, fri for genstande.
- Tør straks op, hvis du spilder væsker, fødevarer mv. på gulvet.
- Løb ikke på arbejdspladsen – især ikke på trapper.

FÅ ØJE PÅ RISIKOFAKTORER

Når i som AM-gruppe inddrager jeres skad det være ønsket. Det vigtigste i situationen, hvor der er en risiko for skade, måske kan det gøres opført, den, der får øje på den risikofaktor.

Post-it sedler

En meget enkel metode er at skrive det kan være helt uændelige gule, hvidt sted eller i hvilken situation, forebyggelse kan enten ske på en anden.

Metoden kan udvikles, så I fx bruger at skrive forskellige trin i processen skrevet på nye post-it og fastgør til gule. På grønne sedler kan det syes (se evt mere i dokumentet "Find løsninger").

Fotos

En anden måde at vurdere en risiko er at tage et billede, hvor risikoen for skade med kamera, og for de fleste vil det sende det til AM-gruppen i kan kommentere og komme med forslag. Husk når det er steder og situationer.

Blanketter

Forståelse af risikoen er en tredje måde at gøre det mere forebyggende af jer.

Car det nemt

Uanset hvilken metode I beslutter jer på, er det vigtigt at være opmærksom på, at hvis der er en risiko, så kan lægges. Hvis I opfører kulturren til at skade faktorer og løsninger, har I mulighed for det. Det kan også være risikofaktoren bliver forebyggende, da det er om dagen, afhænen eller natten.

FALD ikke på halen

FOREBYG FALD

Fald- og snubleulykker kan forebygges. Nogle ulykker kan forebygges ved at alle er opmærksomme på risikoen, mens andre kræver en større indsats. Herunder er konkrete eksempler på løsninger og forebyggende adfærd som inspiration i jeres arbejde.

Forebyggelsekulturen er afgørende

Opgbygning af en god forebyggelsekultur er en fælles opgave. Ledelsen har ansvar for at motivere, sætte sammen og følge op. Medarbejderne og arbejds miljørepræsentanten bidrager ved at følge instruktioner og retningslinjer, ved at gøre opmærksom på forhold og adfærd, som udgør en sikkerhedsrisiko og ved at komme med forslag til løsninger.

Forebyggelse og pædagogik går hånd i hånd

Forebyggelse af fald- og snubleulykker hænger sammen med det pædagogiske arbejde. Den fysiske indretning har stor betydning både for barnenes leg og udvikling og for de ansattes sikkerhed for at fald- og snubleulykker er barnenes og medarbejdernes sikkerhed. Barnenes og medarbejdernes sikkerhed er afhængig af barnenes og medarbejdernes adfærd og opførelse af selv at kunne, kan styrkes ved at læde dem op på forebyggelse. Samtidig begrænses risikoen for at den enkelte faldet og kommer alvorligt til skade, hvis løft og bæring begrænses.

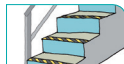
Eksempler på løsninger og forebyggende adfærd

- På fyldt huller på legepladsen eller botanien op. På rettet skive fliser op. På fliserne fastgøres stødder og så sikrer at den bliver sækket og ryddet op.
- Seng for god belysning på trapper og adgangsveje.
- Hold gangveje fri for madstaver, med henblik på passage i både i gang og på tæppe.
- Gør det let for både medarbejder og tilgængelig og tydeligt markeret oplysning.
- Vær opmærksom på at tæppe spilt op.
- Sortering trapper og dækket med slip.
- Seng for trapper er forsvaret med et færdigt på trapper. Et ekstra oplæg til at gå ned.
- Anskaf og brug hjælpemidler som rullende stole og rullende stole for at fald- og snubleulykker.
- Inddrag gerne forældrene fx ved at l. barnene er.

Hvis I har brug for hjælp til at forebygge ulykker, så kan I kontakte vores ledelse og medarbejdere om hjælp til at forebygge ulykker, områdedelen eller...

Arbejds miljørepræsentanten DAG OG FRITIDSTILBUD

Enkle metoder

Sådan kan I vurdere risikoen i det daglige arbejde og finde gode løsninger til forebyggelse af fald- og snubleulykker.

GODE RÅD TIL INDSATS OG PROCES

Når I vil forebygge fald- og snubleulykker i dag- og fritidstilbud

Når man hver tredje alvorlige arbejdsulykke i dag- og fritidstilbud skyldes fald eller snublen. Ulykkerne kræver ofte lang sygeforløb og kan give varige skader. De fleste fald- og snubleulykker kan forebygges og arbejds miljørepræsentanten har derfor fokus på dette i vores tilsynspraksis på dag- og fritidstilbudet.

Som arbejdsmiljøprofessionelle kan jeres rolle være at:

- Hjælpe med at finde sammenhængen mellem ulykkesforebyggelse og det pædagogiske arbejde
- Skabe overblik over forekomsten af fald- og snubleulykker og mulværdi indtæst
- Vurdere om arbejds- og reguleringspraksis kan forbedres
- Dele erfaringer på tværs af områder
- Skabe strategisk fokus på indtæst
- Underrette arbejdsmiljøgruppens arbejde med indtæst

Hjælp med at finde sammenhængen til det pædagogiske arbejde

Underret en proces med arbejdsmiljøgrupperne, hvor sammenhængen mellem det pædagogiske arbejde og fald- og snubleulykker bliver synligt. Fx ved:

- At tænke indretning, der både tilgodeser barnenes behov for leg og udvikling og reducerer risikoen for at falde eller snuble
  - At indtage barnene i at rydde op i løbet af dagen
  - At lade børn gå og handle i mest muligt selv i stedet for at læfte alle bane. Det styrker barnenes motorik og opførelse af at kunne selv og mindsker samtidig risikoen for at falde og komme alvorligt til skade.
- Indtæst kan også kobles til arbejdsmiljøindsats med at forebygge ulykker og nedblikning ved løft og bæring.

Arbejds miljørepræsentanten DAG OG FRITIDSTILBUD

BFA Danmarks Fællesråd for Arbejdsmiljø og Offentlig Administration

Materialerne i kampagnepakken "Fald ikke på halen"

EKSEMPLER PÅ FOREBYGGENDE tiltag og adfærd

Opgbygning af en god forebyggelsekultur er en fælles opgave for alle på arbejdspladsen. Ledelsen har ansvar for at motivere, sætte sammen og følge op. Medarbejderne og arbejds miljørepræsentanten bidrager ved at følge instruktioner og retningslinjer, ved at gøre opmærksom på forhold og adfærd, som udgør en sikkerhedsrisiko og ved at komme med forslag til løsninger.

Alle skal på arbejdspladsen og i fritidstilbudet være opmærksomme på risikoen for fald- og snubleulykker. Det kan være vigtigt at være opmærksom på risikoen, som kan være meget lille. Løsning kan være som udført, hvis der er alvorlig risiko.

Alle skal på arbejdspladsen og i fritidstilbudet være opmærksomme på risikoen for fald- og snubleulykker. Det kan være vigtigt at være opmærksom på risikoen, som kan være meget lille. Løsning kan være som udført, hvis der er alvorlig risiko.

Risikoen og løsningen kan være meget lille, hvis der er alvorlig risiko. Løsning kan være som udført, hvis der er alvorlig risiko.

Risikoen og løsningen kan være meget lille, hvis der er alvorlig risiko. Løsning kan være som udført, hvis der er alvorlig risiko.

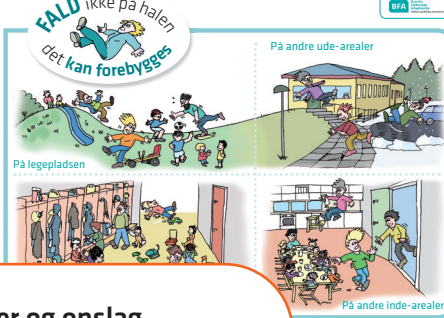
Risikoen og løsningen kan være meget lille, hvis der er alvorlig risiko. Løsning kan være som udført, hvis der er alvorlig risiko.

Risikoen og løsningen kan være meget lille, hvis der er alvorlig risiko. Løsning kan være som udført, hvis der er alvorlig risiko.

Risikoen og løsningen kan være meget lille, hvis der er alvorlig risiko. Løsning kan være som udført, hvis der er alvorlig risiko.

Risikoen og løsningen kan være meget lille, hvis der er alvorlig risiko. Løsning kan være som udført, hvis der er alvorlig risiko.

Vejledning til proces

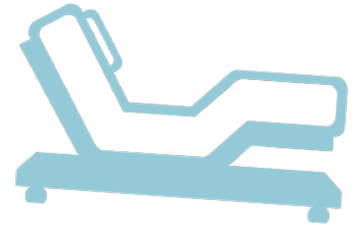
Gode råd til de arbejdsmiljøprofessionelle om jeres systematiske arbejde med forebyggelse af fald- og snubleulykker.

Plakater og opslag

Gør indsatsen synlig på arbejdspladsen med plakater, foldere og opslag på opslagstavlen.

Forflyt.dk: Viden, inspiration og værktøj til forflytninger

På hjemmesiden **Forflyt.dk** finder I viden, inspiration og værktøjer til arbejde og uddannelse inden for forflytning af personer i social- og sundhedssektoren.

Forflytning er en arbejds metode, som begrænser den fysiske belastning på kroppen. På Forflyt.dk findes både konkret viden om gode forflytningsteknikker og hjælpemidler samt en bred vifte af værktøjer og metoder til at udvikle viden og kultur på, så teknikkerne bliver brugt.

Materialerne henvender sig både til ledelsen, arbejdsorganisation og de forflytningsvejleder og underviser, som arbejder på at sikre et godt og sikkert arbejdsmiljø for pleje- og sundhedspersonalet.

På hjemmesiden kan man bl.a. hente inspiration i andre arbejdspladser erfaringer via cases, podcasts og meget mere.

Læs meget mere på www.forflyt.dk

Branchevejledning: **At arbejde i borgerens hjem**

Mange medarbejdere inden for social- og sundhedssektoren arbejder i borgernes hjem. Som medarbejder kan man opleve dilemmaer mellem hensynet til borgeren og ens eget arbejdsmiljø.

Branchevejledningen "*At arbejde i borgerens hjem*" beskriver, hvordan arbejdsmiljøgrupper kan arbejde systematisk med denne udfordring.

Vejledningen tager afsæt i rammer og lovgivning og beskriver derefter fem typiske dilemmaer og giver ideer til konkrete handlemuligheder, metoder og værktøjer:

- Hvor går grænsen for, hvor uhumsk et miljø, man henholdsvis kan arbejde i og lade borgeren bo i?
- Hvordan tackler I det, når borgeren ryger i hjemmet, mens medarbejderne er der?
- Hvad kan man kræve, og hvordan kan man indgå i dialog, når plejen kræver plads, særlige hjælpemidler eller inventar?
- Hvor går grænsen for, hvad medarbejderne skal finde sig i?
- Hvordan kan I sætte grænser for en seksuelt krænkende adfærd?

Et hovedbudskab er, at der skal arbejdes systematisk med risikovurdering, fx i forbindelse en løbende APV-proces. Det sikrer systematikken i forhold til den kerneopgave, der skal løses, samtidig med at det sikrer et godt arbejdsmiljø.

Hent vejledningen på www.arbejdsmiljoweb.dk/ulykker

Arbejd trygt ude

Forebyg trusler og vold

Hæftet *Arbejd trygt ude* er skrevet til ledere, tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter, MED-udvalg og arbejdsmiljøorganisation på arbejdspladser, hvor udearbejde indebærer en risiko for vold eller trusler.

Hvis I har medarbejdere, der arbejder i udgående funktioner, skal I som arbejdsplads sikre, at de trygt kan tage afsted. Hæftet her klæder jer godt på til at facilitere dialogen på hele arbejdspladsen om, hvordan I forebygger vold og trusler ved udearbejde.

Anbefalende indsatser før, under og efter en opgave ude:

FØR

At være godt forberedt på opgaven

1. Risikovurdering
2. Kompetencevurdering
3. Forholdsregler

UNDER

At håndtere situationen rigtigt

1. Personvurdering
2. Miljøscreening
3. Handlestrategi

EFTER

At bearbejde kritiske episoder

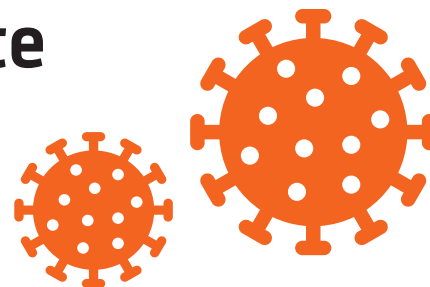
1. Deling og refleksion
2. Personlig støtte
3. Registrering og anmeldelse

Hæftet *Arbejd trygt ude* indeholder bl.a. konkrete værktøjer og metoder til at sikre en systematisk forebyggelse af og opfølgning på trusler og vold.

Hent hæftet på
www.arbejdsmiljoweb.dk/vold

Værktøj og metoder: Forebyg risiko for smitte

Covid-19 epidemien har givet massivt fokus på betydningen af at forebygge smitte og reducere spredning af skadelige bakterier og virus på jobbet.

På Arbejdsmiljøweb er der oprettet et særligt afsnit om **Covid-19 og arbejdsmiljø**, hvor vi har samlet en lang række informationer, metoder og værktøjer, som

ledelse og arbejdsmiljøorganisation kan bruge. Her finder I informationer og **faktaark om bl.a. håndhygiejne og rengøring**.

Hent også film, plakater og andre materialer, som I kan bruge til at sikre og fastholde en arbejdskultur med fokus på forebyggelse af smittespredning.

Særligt om **stik- og skæreskader**

Stik- og skæreskader er en risiko i rigtig mange fag. Det er vigtigt, at medarbejderne er oplyst om smitterisici og er uddannet og oplært i sikre arbejdsrutiner og forholdsregler i tilfælde af stikuheld.

På Arbejdsmiljøweb kan I finde omfattende viden og råd om forebyggelse og gode sikkerhedsrutiner. I kan også hente en værktøjskasse med bl.a. undervisningsmaterialer og plakater til brug på arbejdspladsen samt en test, I kan bruge til at kortlægge medarbejdernes viden.

Læs mere på www.arbejdsmiljoweb.dk/stikogskæreskader

På siden kan I desuden få råd til, hvordan I kan inddrage medarbejderne i forebyggelsen og sætter både forebyggelse og håndtering af epidemiens følgevirkninger i system. Siden vil løbende blive udvidet med nyt indhold.

Smitte med covid-19 og andre alvorlige sygdomme er anerkendt som en arbejdsulykke og skal håndteres og anmeldes som sådan. Covid-19 epidemien medfører, at medarbejdere i alle dele af samfundet har fået helt nye opgaver i forhold til at medvirke til bl.a. rengøring og god hygiejne for at stoppe smitten. Det betyder, at de skal instrueres og oplæres i de nye opgaver.

Læs mere på www.arbejdsmiljoweb.dk/covid-19

Forebyg ulykker og fysiske lidelser

"Forebyg ulykker og fysiske lidelser" er en branchevejledning rettet mod det tekniske servicepersonale på skoler og uddannelsesinstitutioner.

Vejledningen beskriver de typiske risici i arbejdet og hvordan de kan forebygges i praksis. Desuden beskriver vejledningen god praksis omkring bl.a. tunge løft, affald, kemiske stoffer og værktøj, samt de forskellige personlige værnemidler, som kan bruges i arbejdet.

Hent vejledningen på www.arbejdsmiljoweb.dk/ulykker

Seks guider og kort: **Forebyg og håndtér voldsomme episoder**

På Arbejdsmiljøweb kan I finde **seks guider og seks startkort om at forebygge og håndtere voldsomme episoder**. I kan bruge materialet til at komme i gang med arbejdet med at forebygge og håndtere voldsomme episoder. De seks kort er en introduktion til de mere udførlige guider. De seks guider tager fat i seks centrale indsatser for at forebygge og håndtere trusler og vold på arbejdet:

- Vurdering af jeres risiko for voldsomme episoder.
- Tjekliste til jeres retningslinjer for identifikation, forebyggelse og håndtering.
- Beredskabsplan for voldsomme episoder.
- Jeres kompetencer i forhold til forebyggelse og håndtering.
- Sådan udøver du psykisk førstehjælp.
- Systematisk læring og evaluering af hændelser.

Hent materialet på www.arbejdsmiljoweb.dk/vold

Voldsepisoder i forbindelse med arbejdet er arbejdsulykker. Det gælder både fysisk og psykisk vold – herunder trusler og anden krænkende adfærd – både i og uden for arbejdstiden.

Hvor går grænsen? Krænkende handlinger af seksuel karakter

Uønsket seksuel opmærksomhed kan have store konsekvenser. Det kræver åben dialog, god kollegial støtte og stærk ledelsesmæssig opbakning at forebygge og håndtere uønsket seksuel opmærksomhed på arbejdspladsen.

I hæftet *Krænkende handlinger af seksuel karakter* kan I finde konkrete værktøjer, der kan være en hjælp til at sætte en dialog i gang, skabe klarhed og give tryghed på arbejdspladsen. I kan også finde eksempler på politikker og gode råd til opfølgning.

Hæftet handler både om krænkelser på arbejdspladsen og krænkelser der involverer borgere, pårørende og andre uden for arbejdspladsen.

Uønsket seksuel opmærksomhed er en særlig risiko for medarbejdere, der tilhører mindretallet på arbejdspladser med en skæv kønsfordeling, eller medarbejdere, der er underordnede. Dette gælder alle køn.

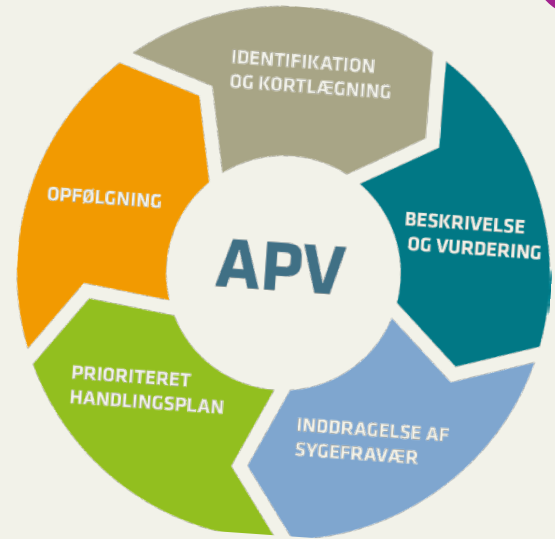
På Arbejdsmiljøweb kan I finde meget mere om krænkende handlinger og egentlig sexchikane. Se også kampagnen *Hvor går grænsen?* med bl.a. film, plakater og dialogkort.

Hent hele materialet om seksuelle krænkelser på www.arbejdsmiljoweb.dk/krænkelser

Værktøj: Skemaer til arbejdet med APV

VÆRKTØJ | ARBEJDSPLADSVURDERING

SKEMA TIL KORTLÆGNING

FYSISK ARBEJDSMILJØ Navn 1-3 forhold der fungerer godt i dit fysiske arbejdsmiljø:	FYSISK ARBEJDSMILJØ Navn 1-3 negative forhold i dit fysiske arbejdsmiljø: ....
PSYKISK ARBEJDSMILJØ Navn 1-3 gode forhold i dit psykiske arbejdsmiljø:	PSYKISK ARBEJDSMILJØ Navn 1-3 negative forhold i dit psykiske arbejdsmiljø: ....

SPØRGSMÅL TIL PROCES

PRIORITERING - Beskrivelse af de positive og negative forhold - Hvilke problemer skal løses/positive forhold styrkes? - Hvor mange er omfattet af problemet? - Hvor alvorligt er det? - Hvæder det eller kan det vente?	HANDLEPLAN - Hvordan kan problemerne løses/positive forhold styrkes? - Valg af løsninger? - Hvem gør hvad? - Hvornår gør de det? - Er der brug for hjælp? – I organisationen (HR, arbejdsmiljø) eller udefra?
OPFØLGNING - Er handleplanen fulgt? - Fungerer løsningerne? - Er der opstået nye positive og negative forhold?	VEDLIGEHOLD OG UDVIKLING Hvordan får I APV-arbejdet til at stå rod? - Altid, hvordan resultater formidles, fx - hvordan bliver det synligt i hverdagen? - Hvordan får I nyt liv i APV-arbejdet, fx nye nøglepersoner - Hvad er organisationen optaget af? - Hvordan kan APV-arbejdet knyttes til dette? Fx akkreditering, trivselsundersøgelse mv.

Jeres vigtigste redskab i kortlægningen og håndtering af risici på arbejdspladsen er arbejdspladsvurderingen, APV. Det gælder også ift. risikoen for arbejdsulykker og nærved-ulykker. Med APV'en laver I en risikovurdering af hele arbejdspladsen.

Det behøver ikke at være svært at lave en APV. Ved hjælp af de **to enkle skemaer**, som I kan hente på Arbejds miljøweb, kan I let komme i gang med arbejdet. De to skemaer består af et simpelt kortlægningsskema og et simpelt processkema, som begge er lige til at gå til.

APV skal laves minimum hvert tredje år, eller når der sker ændringer, som har betydning for arbejdsmiljøet. Nogle arbejdspladser gennemfører APV ofte, og nogle benytter i APV-arbejdet en systematik, der understøtter, at fx nye arbejdsprocesser, lokaler og arbejdsredskaber løbende bliver risikovurderet, bl.a. ift. risikoen for arbejdsulykker.

Hent de to enkle skemaer til APV på
www.arbejdsmiljoweb.dk/apv

BFA Velfærd og Offentlig administration har udarbejdet en lang række værktøjer, kampagnematerialer og vejledninger, som kan bruges i arbejdet med at forebygge og håndtere arbejdsulykker.

Få overblikket her, så I kan finde præcis de materialer, I har brug for.

Et fremtidssikret arbejdsmiljø

Et godt samarbejde er væsentligt for et godt arbejdsmiljø nu og i fremtiden. Derfor samarbejder arbejdsgivere og arbejdstagere i BFA om at udvikle information, inspiration og vejledning.

Vi udarbejder konkrete værktøjer, så arbejdspladserne kan handle og forebygge lokalt. Vi præsenterer ambitiøse, forebyggende løsninger, som baserer sig på erfaring fra arbejdspladser og på forskning. Løsninger, som tager udgangspunkt i de problemer, der skal løses nu, og de problemer, som kan opstå.

Det gør vi i enighed – til gavn for ledere, medarbejdere og borgere.

I BrancheFællesskabet for Arbejdsmiljø for Velfærd og Offentlig administration deltager repræsentanter udpeget af arbejdsmarkedets hovedorganisationer.

**Branche
Fællesskab
Arbejdsmiljø**
Velfærd og Offentlig administration